

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Кафедра психології та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Центральноукраїнського
державного університету імені В. Винниченка

проф. Соболев Є.Ю.

«15» лютого 2024 р.

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

з «Теорії та історії соціальної роботи»

Галузь знань: **23 Соціальна робота**

Спеціальність: **231 Соціальна робота**

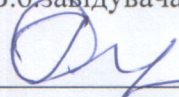
Освітня програма: **Соціальна робота (соціальна педагогіка)**

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Факультет: **педагогіки, психології та мистецтв**

Форма навчання: **денна**

Програму кваліфікаційного екзамєну
розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри
психології та соціальної роботи
«13» лютого 2024 р. Протокол № 8
В.о. завідувача кафедри,

 доцент **Любов ГАЛУШКО**

Кропивницький, 2023–2024 н.р.

**Програма кваліфікаційного екзамену
з «Теорії та історії соціальної роботи»
для студентів спеціальності:**

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітня програма: Соціальна робота (соціальна педагогіка)

Факультет: педагогіки, психології та мистецтв

Форма навчання: денна

Розробники:

докт.педагог.наук, професор Рацул О.А.

канд. педагог. наук, доцент Стрілець-Бабенко О.В.

канд. педагог. наук, старший викладач Руденко Ю.Ю.

**Програму кваліфікаційного екзамену
з «Теорії та історії соціальної роботи»**

**схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи
Протокол № 8 від «13» лютого 2024 року**

**В.о.завідувача кафедри психології
та соціальної роботи:**

доцент Любов ГАЛУШКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестація здійснюється у вигляді кваліфікаційного екзамену та захисту кваліфікаційної роботи.

Пакет містить 30 білетів. Завдання білетів є рівнозначними за обсягом та складністю. Кожен білет складається з двох теоретичних питань та практичного завдання.

Відповідаючи на теоретичні питання студенти повинні продемонструвати знання предмету, основних закономірностей, принципів та структури науки, методів та видів соціальної роботи; змісту соціального виховання; соціальну реальність, розуміння наявних соціальних проблем; знання основних функцій соціального виховання як провідного фактора формування особистості; методів й умов організації соціальної роботи.

Практичні завдання передбачають перевірку готовності випускників до аналізу конкретних випадків та організаційного рівня проблем соціальної роботи.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Державний екзамен, а саме його практична частина, проводиться усно. При проведенні екзамену використовуються проштамповані стандартні листи відповідей. Державна екзаменаційна комісія відкриває конверт з екзаменаційними білетами, і кожен студент самостійно бере один білет, вказуючи його номер. Секретар ДЕК записує номер білету у протокол Державної екзаменаційної комісії. Для підготовки відповідей на питання екзаменаційного білету відводиться близько 45 хвилин. Відповідь випускника триває 10-15 хвилин та передбачає додаткові питання голови або членів державної екзаменаційної комісії. Оцінка відповіді кожного студента оголошується після завершення екзамену поточної групи. Загальна оцінка за державний екзамен виставляється за шкалою ECTS.

Результати державного екзамену оголошуються у день його проведення, після оформлення протоколів Державної екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей студентів, відзначаються найбільш ґрунтовні з них, характеризується рівень фахової підготовки студентів.

Структура екзаменаційного білету включає 1 завдання з соціальної педагогіки, 1 завдання з теорії та історії соціального виховання, 1 завдання з технологій соціально-педагогічної діяльності.

Складання іспитів або захист бакалаврських робіт проводиться на відкритому засіданні Державної комісії за обов'язкової присутності голови комісії. Члени комісії заздалегідь ознайомлюються зі змістом роботи.

Складання кваліфікаційного екзамену може відбуватися як у усній так і дистанційній формах.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Результати складання **кваліфікаційного** екзамену визначаються як сума балів за три питання білету або за захист кваліфікаційної роботи, за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) та за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно») згідно таблиці:

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	незадовільно

Критерії оцінки відповідей на екзаменаційні питання

Екзаменаційний білет містить три питання – два питання теоретичного блоку та одне питання практичного блоку. Критерії оцінювання відповідей на теоретичні питання коливаються в межах від 30 балів до 1 та на практичне питання – від 40 до 1 балу.

Критерії оцінки відповідей на екзаменаційні питання теоретичного блоку:

Бали	Критерії оцінювання
30-27	<p>Оцінюється відповідь, в якій студент виявив високий рівень теоретичної підготовки, вміння аналізувати літературу зі спеціальності, логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал, робити висновки. Студент має системні, повні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях.</p> <p>Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії при вирішенні нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення.</p>

26-24	Оцінюється відповідь студента, який виявив високий рівень теоретичної підготовки з програмного матеріалу, вміння послідовно його викласти, застосовує знання у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, самостійно використовує традиційні докази із правильною аргументацією.
23-22	Оцінюється відповідь студента, якщо він демонструє підготовку з програмного матеріалу, вміння викласти окремі його положення. Знання студента є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. При відповідь з помилками, окремими незначними недоліками.
21-19	Оцінюється відповідь, коли студент виявив поверхові, фрагментарні теоретичні знання, у цілому правильно відтворює навчальний матеріал, знає основні теорії й факти, уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок та нездатність розв'язання практичних завдань через невміння чіткого визначення мети, розробки та реалізації плану, не обізнаність щодо методів та форм відповідної роботи та (або) не спроможність до оцінки результату власної діяльності.
18-17	Оцінюється відповідь, коли студент виявив теоретичні знання поверхово, (посередньо), частково. Відповідь недостатньо осмислена.
16-8	Оцінюється, якщо теоретичний зміст програми засвоєний лише фрагментарно.
8-1	Теоретичний зміст курсу не засвоєний. Необхідні завдання не виконані або мають грубі помилки. Необхідна подальша значна робота (у тому числі й повторне вивчення курсу).

Критерії оцінки відповідей на екзаменаційні питання практичного блоку:

Бали	Критерії оцінювання
40-36	У процесі виконання практичних завдань студент виявив здатність формулювати конкретну мету, відповідну суті визначеної проблеми, творчий підхід до розробки та втілення плану її досягнення, вдале володіння необхідними формами і методами педагогічної та соціально-педагогічної роботи, а також спроможність до всебічної оцінки результату власної діяльності. Уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії при вирішенні нестандартних завдань, робити правильні висновки, приймати рішення.
35-33	В процесі розв'язання практичного завдання студент продемонстрував здатність використовувати стандартні способи вирішення визначеної проблеми, володіння основними формами і методами роботи, а також спроможність до загальної оцінки результату власної діяльності. Допускає незначні неточності чи не грубі фактичні помилки.

32-29	<p>В процесі розв’язання практичного завдання студент продемонстрував здатність до вирішення окремих складових визначеної проблеми, володіння певними методами роботи і часткову спроможність до оцінки результату власної діяльності.</p> <p>Для вирішення нестандартних завдань уміє самостійно аналізувати та застосовувати основні положення теорії із несуттєвими неточностями та робить правильні висновки.</p>
28-26	<p>Оцінюється відповідь, коли студент уміє робити окремі висновки, частково може застосувати теоретичні знання на практиці.</p>
25-24	<p>Оцінюється відповідь, коли студент уміє застосовувати знання для виконання завдань за зразком. Зазнає труднощів у використанні теоретичного матеріалу при вирішенні нестандартних педагогічних та соціально-педагогічних ситуацій.</p>
23-12	<p>Оцінюється, якщо необхідні практичні навички не сформовані.</p>
11-1	<p>Необхідні завдання не виконані або мають грубі помилки. Необхідні практичні навички роботи не сформовані.</p> <p>Необхідна подальша значна робота (у тому числі й повторне вивчення курсу).</p>

**Питання до кваліфікаційного екзамену
з ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

1. Розкрийте поняття «соціальна педагогіка», її мету, зміст, об'єкт та предмет.
2. Розкрийте принципи, функції та завдання соціальної педагогіки.
3. Розкрийте науково-теоретичну основу соціальної педагогіки.
4. Здійсніть аналіз зв'язку соціальної педагогіки з іншими науками та сферами суспільного життя.
5. Обґрунтуйте сутність поняття «соціально-педагогічна діяльність» та «соціально-педагогічна робота».
6. Розкрийте мету, завдання та результат соціально-педагогічної діяльності.
7. Охарактеризуйте об'єкт і суб'єкт соціально-педагогічної діяльності.
8. Розкрийте класифікацію принципів соціально-педагогічної діяльності.
9. Розкрийте поняття методів соціальної педагогіки.
10. Охарактеризуйте педагогічні методи.
11. Розкрийте психологічні методи в соціально-педагогічній діяльності.
12. Розкрийте різновиди соціологічних методів.
13. Розкрийте власні методи соціальної педагогіки.
14. Розкрийте ресурси як умову забезпечення діяльності.
15. Розкрийте класифікація ресурсів соціально-педагогічної роботи.
16. Розкрийте поняття тезаурусу соціальної педагогіки.
17. Охарактеризуйте соціалізацію, як базову категорію соціальної педагогіки.
18. Розкрийте характеристику соціального виховання.
19. Розкрийте соціальне середовище як необхідну умову соціалізації особистості.
20. Розкрийте соціальну адаптацію, її види.
21. Розкрийте зміст та види соціальної профілактики.
22. Розкрийте сутність соціальної реабілітації.
23. Розкрийте характеристику ресоціалізації.
24. Розкрийте соціальну допомогу, соціальну підтримку та соціальні послуги в структурі соціального обслуговування.
25. Які інші категорії та поняття соціальної педагогіки.
26. Розкрийте становлення дефініції соціалізація, основні підходи до трактування поняття.
27. Які стадії та види соціалізації.
28. Обґрунтуйте шестифазову систему соціалізації.
29. Розкрийте етапи процесу соціалізації та завдання особистості на кожному етапі.
30. Розкрийте фактори та механізми соціалізації особистості.

**Питання до кваліфікаційного екзамену
з ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

1. Охарактеризуйте підходи до організації соціального виховання у стародавній Греції.
2. Охарактеризуйте підходи до організації соціального виховання у середньовічній Європі.
3. Охарактеризуйте провідні ідеї щодо організації соціального виховання представників епохи Відродження.
4. Визначте провідні ідеї щодо організації соціального виховання у педагогіці Я.А.Коменського.
5. Охарактеризуйте загальні тенденції організації соціального виховання та соціальної роботи в епоху Просвітництва.
6. Охарактеризуйте соціально-педагогічні ідеї Джона Локка.
7. Охарактеризуйте соціально-педагогічні ідеї Жана-Жака Руссо.
8. Охарактеризуйте соціально-педагогічні ідеї Й.Г.Песталоцці.
9. Визначте загальні тенденції розвитку соціального виховання та соціальної роботи у країнах Європи у 1-й половині ХІХ століття.
10. Визначте загальні тенденції розвитку соціального виховання та соціальної роботи у країнах Європи у 2-й половині ХІХ століття.
11. Охарактеризуйте підходи до організації соціального виховання у реформаторській педагогіці.
12. Визначте підходи до організації соціального виховання та соціальної роботи у педагогіці Джона Дьюї.
13. Охарактеризуйте підходи до організації соціального виховання у Київській Русі.
14. Охарактеризуйте соціально-педагогічні погляди князя Володимира Мономаха.
15. Охарактеризуйте форми і методи соціального виховання у Братських школах.
16. Охарактеризуйте підходи до організації соціального виховання в Україні у добу Національного Відродження ХVІ-ХVІІ століття.
17. Охарактеризуйте підходи до організації соціального виховання в Україні у ХІХ сторіччі.
18. Визначте соціально-педагогічні ідеї у педагогіці К.Д.Ушинського.
19. Визначте загальні тенденції організації соціальної роботи та соціального виховання в радянській Україні у 1-й половині ХХ століття.
20. Охарактеризуйте підходи до організації соціальної роботи та соціального виховання у педагогіці А.С.Макаренка.
21. Визначте загальні тенденції організації соціальної роботи та соціального виховання в радянській Україні у 2-й половині ХХ століття.

22. Визначте загальні тенденції організації соціальної роботи в незалежній Україні.
23. Охарактеризуйте соціальну політику сучасної Української держави.
24. Охарактеризуйте історію розвитку соціальної роботи у США у ХХ сторіччі.
25. Охарактеризуйте історію розвитку соціальної роботи у Великобританії у ХХ сторіччі.
26. Охарактеризуйте історію розвитку соціальної роботи у Франції у ХХ сторіччі.
27. Охарактеризуйте історію розвитку соціальної роботи у Німеччині у ХХ сторіччі.
28. Проаналізуйте форми соціальної підтримки в період Київської Русі.
29. Історія становлення соціальної допомоги на Слов'янських землях.
30. Охарактеризуйте найбільш відомі сучасні соціальні проекти та програми.

**Питання до кваліфікаційного екзамену
з ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
(практичний блок)**

1. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної діагностики.
2. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної експертизи та соціального передбачення.
3. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної профілактики.
4. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної адаптації.
5. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної реабілітації.
6. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної терапії.
7. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій групової роботи.
8. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціального консультування.
9. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціального посередництва.
10. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій паблік рилейшнз (ПР) та рекламно-інформаційної діяльності в практиці соціальної роботи.
11. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з дітьми та підлітками.

12. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з молоддю.
13. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з людьми зрілого та похилого віку.
14. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України.
15. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з сім'ями різних типів.
16. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.
17. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з важковиховуваними дітьми.
18. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.
19. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з особами з девіантною поведінкою.
20. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з обмеженими функціональними можливостями.
21. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціально-педагогічної роботи з обдарованими дітьми і їх батьками.
22. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з особами, які схильні до суїциду.
23. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з особами без постійного місця проживання та «дітьми вулиці».
24. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з мігрантами та представниками національних меншин.
25. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах.
26. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи у закладах сфери охорони здоров'я.

27. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи в системі освіти.
28. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи у сфері культури та дозвілля.
29. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи з військовослужбовцями та членами їхніх сімей.
30. Обґрунтувати зміст, розробити алгоритм та показати методичні особливості реалізації технологій соціальної роботи у правоохоронній сфері та у системі пенітенціарних закладів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко. ; За ред. О. В. Безпалько. К. : Академвидав, 2013. 312 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка. Навчальний посібник. К.: Логос, 2013.
3. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. К.: Центр учбової літератури, 2019. 208 с.
4. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 343 с.
5. Глазунов С. В. Нариси з історії соціальної роботи : навч. вид. Д.: РВВ ДНУ, 2015. 116 с.
6. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2004. 174 с.
7. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів: навч. посіб. К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с.
8. Заверико Н. В. Соціальна педагогіка: навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 240 с.
9. Історія соціальної роботи / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 69 с.
10. Капська А. Й., Пеша І. Б. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. К.: Центр навчальної літератури. 2020. 232 с.
11. Карпенко О. Г., Янченко Т. В. Соціально-педагогічна підтримка дітей в Україні в історичному контексті : монографія. К. : НПУ, 2006. 159 с.
12. Кубіцький С. О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах. Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2015. 300 с.
13. Паскаль О. В. Технології соціально-педагогічної діяльності: навчальний посібник для студ. 3-4 курсів зі спец. "Соціальна педагогіка": рек. МОНУ. Х.: БУРУН-КНИГА, 2011. – 288 с.
14. Поліщук В. А., Янкович О. І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи : курс лекцій. ТДПУ. Тернопіль, 2009. 256 с.
15. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи: навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.
16. Соціальна робота: навч. посібник / за ред. проф. Капської А. Й. К., Центр навч. літератури, 2019. 488 с.
17. Соціальна робота: технологічний аспект: [Навч. посібник]. / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола, О. В. Вакуленко, О. Г. Карпенко. К.: ДЦССМ, 2004. 362с.
18. Теорії і методи соціальної роботи: Підручник / Т. В. Семигіна, І. І. Мигович, І. М. Грига та ін. За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. К., 2005.

19. Технології соціальної роботи [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. А. Агарков [та ін.]. Запоріжжя: Мотор Січ, 2015. 486 с.
20. Фурман А. В. Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 174 с.
21. Чернявська О. В. Технології соціальної роботи: Навчальний посібник для викладачів та студентів. Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. 136 с.
22. Чубук Р. В. Соціальна педагогіка : навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 348 с.
23. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи: [Навчальний посібник]. К.: Центр навчальної літератури, 2006 . 464 с.

Допоміжна

1. Андрусенко О. В. Актуальність соціального виховання молоді у процесі демократизації українського суспільства. Наше гасло. 2004. №1–2. С. 282–284.
2. Євтух М. Б., Сердюк О. П. Соціальна педагогіка: Підручник. 2-ге вид., стереотип. К.: МАУП, 2003. 232 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За ред. І. Д. Звереві. Київ, Симферополь : Універсум, 2012. 563 с.
4. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник; за заг. редакцією Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. / кол. авторів: Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В., Буров С. Ю., Азін В. О., Грибальський Я. В., Найда Ю. М. К., 2012. 216 с.
5. Канішевська Л. В. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності: Монографія. К.: ХмЦНП, 2011. 368 с.
6. Капська А. Й. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2019. 488 с.
7. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід категорій сімей та дітей. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
8. Козирєв М. П. Соціальна педагогіка: навчальний посібник. Львів: ЛьвівДУВС. 2020. 352 с.
9. Манохіна І. В. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування : навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. 276 с.
10. Петрочко Ж. В. Діти в складних життєвих обставинах : соціально-педагогічне забезпечення прав: монографія. Рівне: видавець О. Зень, 2010. 368 с.
11. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі: Монографія. Полтава, 2010. 480 с.

12. Пожидаєва О. В. Складові професійної характеристики соціального педагога. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: наук. метод. журнал. 2014. № 1/2. С. 66–72.
13. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Тренінгів курс для спеціалістів соціальної сфери / Автори-упорядники: В. Г. Головатий, А. В. Калініна, О. А. Виноградова. За заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. К.: Основа-Принт, 2007. 128 с.
14. Сьомкіна І. С. Соціально-педагогічна робота центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з неблагополучними сім'ями : 349 навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 236 с.
15. Харченко С. Я., Краснова Н. П., Харченко Л. П. Теоретико-методичні засади професійної етики соціального педагога : навчально-методичний посібник; Держ. закл. «ЛНУ імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. 543 с.
16. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2012. 248 с.